

ПЪТНАТА БЕЗОПАСНОСТ В ЕЗИКОВИЯ ОБРАЗ НА СВЕТА НА ДЕЦАТА И МЛАДЕЖИТЕ

Рецензия¹

Надежда Сталянова

Софийски университет „Св. Климент Охридски“

През 2018 г в Полша излезе монографията на Юстина Войчеховска „Пътната безопасност в езиковия образ на света на децата и младежите“ – едно новаторско по своя характер изследване, обединило усилията както на лингвиста, така и на органите на Полицията. В резултат на тази колаборация пред нас е една изключително любопитна и интердисциплинарна по своето естество разработка.

В изследването си авторката се позовава на международни документи на Европейския парламент и на полското правителство, но, както самата тя подчертава, ключ за разбирането на безопасността или заплахата си остават изказванията в речта. Използвайки интердисциплинарния подход на лингвосокурологията, която изследва езика на безопасността, поставяйки го в антропоцентрична парадигма, Ю. Войчеховска описва разбирането на пътната безопасност в езиковия образ на децата и младежите, което води и до открояването на съвременните предизвикателства към човека в средата на автомобилно движение. Изследването е новаторско, нетипично, то разширява схващането за пътна безопасност в един по-широк социален контекст.

Монографията се състои от четири глави. В първата, „Теоретични основи на изследването“ виждаме интердисциплинарния подход, приложен от авторката – тук се обработват статистически данни, обясняват се законови текстове. Силно впечатление прави задълбочената библиографска осведоменост на авторката във втора глава – „Безопасността в съвременната научна теория“. Отделни части на тази глава са посветени на безопасността в езиковия образ на света, на многозначността на понятието безопасност,

¹ Wojciechowska, Justyna. Bezpieczeństwo drogowe w językowym obrazie świata dzieci i młodzieży, Wydawnictwo Naukowe ATH, 2018.

на лингвосокурологията в перспективата на осмислянето на безопасността, на категориите наивно знание и ежедневиe в езика, на социално-културните основи на обучението и др. Толкова разнообразни по своя характер научни проблеми са поднесени стегнато, изчерпателно и ясно, което е и голямото преимущество на книгата. Трета глава, „Терминологични проблеми“ е посветена на мисловната карта на понятието безопасност и на семантичния обхват на термина безопасност. Четвърта глава представлява същински лингвистичен анализ. Тя е озаглавена „Пътната безопасност от езиковедска перспектива“. Тук откриваме детайлен анализ на писмени текстове на ученици, като подробно са разгледани появяващите се в тях стереотипи, както и метафорите в езиковия образ на пътната безопасност.

Изследвайки езиковия материал, авторката стига до изводите, че колкото по-голяма е възрастта на респондентите, толкова по-негативен е езиковият образ на пътната безопасност. При децата в предучилищна възраст безопасността е в измеренията на приказното, магичното. С напредването на възрастта и натрупването на знания и опит стереотипното възприемане се трансформира в чувство за заплаха. Практическата цел на монографията е експлицирането на нуждата от реализиране на конкретни действия с обединени усилия на цялото общество. Именно това я прави полезно четиво не само в езиковедските среди, а би трябвало да достигне до по-широк кръг читатели.